

BESLUT

2013-10-14

Dnr: 13/00264

SAKEN

Kropp & själ, P1, 2013-01-15, uttalande om folkmängd; fråga om saklighet

BESLUT

Programmet frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kravet på saklighet.

PROGRAMMET

Programmet handlade om huruvida det var självklart eller inte att vilja skaffa barn. I programmet medverkade bland annat en psykolog och en artist som talade om att frivilligt avstå från barn. Flera lyssnare ringde även in till programmet och gav sin syn på frågan. I slutet av programmet sa programledaren följande.

Allra sist i dag så kan vi konstatera att valet att avstå från barn inte bara kan ses som en privatfråga utan även är av stort intresse för myndigheter och makthavare. Här i Sverige minskade vår befolkning kraftigt runt förra sekelskiftet vilket gav upphov till makarna Myrdals berömda debattbok *Kris i befolkningsfrågan* som kom 1934 och innehöll förslag på reformer för att öka barnafödandet i landet.

ANMÄLAN

Anmälaren är kritisk till att programledaren sa att Sveriges befolkning hade minskat runt förra sekelskiftet och anför att påståendet saknar saklig grund i befolkningsstatistiken.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SR ska bedriva programverksamheten sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (6 § i sändningstillståndet). Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av

betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio (SR), anser att inslaget överensstämmer med kravet på saklighet, och anför följande.

Kropp & Sjal är ett hälsojournalistiskt radioprogram om livet, hälsan och vetenskapen. Programmet sänds direkt varje vecka i P1. Ämnena varierar, allt från träning till medicin och sömnproblem tas upp med ett kritiskt öga på de rådande hälsotrenderna. Personliga berättelser om livsöden varvas med de senaste forskningsrönen. Lyssnarna får också komma till tals med funderingar och frågor i direktsända telefonväkterier.

Det nu anmälda programmet försökte besvara frågan varför det är så kontroversiellt att vara frivilligt barnfri genom att vrida och vända på den vedertagna normen i samhället att man ”ska” skaffa barn. Syftet var också att utröna orsakerna till att den som avstår från barn får vänja sig vid omgivningens frågor medan den som skaffar barn sällan tvingas motivera sitt beslut.

I slutet av programmet finns en stående punkt med rubriken ”eftertanke” då programledaren formulerar egna funderingar kring ämnet som varit tema i programmet. Vanligtvis handlar det om ny forskning eller att sätta ämnet för dagen i ett historiskt sammanhang. I det aktuella programmet sade programledaren under den avslutande reflektionen: ”Här i Sverige minskade vår befolkning kraftigt runt förra sekelskiftet”.

Under slutet av 1800-talet föddes det runt 130 000 barn i Sverige. Födelseantalet minskade på 1920-talet kraftigt då barnafödandet gick ner på nivåer under 100 000 barn. Det bekräftas av Statistiska centralbyråns statistik och i den länk som anmälaren bifogat sin anmälan. Det var detta, det vill säga att födelseantalet sjönk som programledaren syftade på. Att födelseantalet gick ner föranledde bland annat makarna Myrdal att skriva ”Kris i befolkningsfrågan” som utgavs år 1934. Boken innehöll förslag för att öka barnafödandet eftersom man befارade att befolkningen skulle komma att minska. I direkt anslutning till programledarens uttalande hänvisades det även till japansk födelsestatistik. Programledaren kunde möjligen ha formulerat sig tydligare. Syftet var dock att sätta frågan om barnafödande i sitt historiska sammanhang. Med hänvisning till att programmet genomgående handlade om reproduktion anser SR att det ändå av kontexten framgick vad som avsågs.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Enligt granskningsnämndens mening får programledarens avslutande kommentar av sammanhanget förstås så att den syftade på ett minskat barnafödande. Nämnden kan mot denna bakgrund, oavsett riktigheten i anmälarens invändning, inte finna att det förekommit någon överträdelse av kravet på saklighet i Sveriges Radios sändningstillstånd.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Ingrid Carlberg, Maria Edström, Leif Hedman och Jan Holmberg efter föredragning av Rima Haro.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Rima Haro